

هفته وارہ رسالہ

اربعین عطار (قسط: 4)

د امیر اہلسنت پہ قلم مبارک لیکے شوی
40 حدیثونہ مبارک

شیخ طریقتہ امیر اعلیٰ سنتہ ہانی دعوت اسلامی، حضرت علامہ مولانا ابو بلال
محمد الیاس عطار قادری رضوی

کاتب
المنشی

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى خَاتَمِ النَّبِيِّينَ ط
 اَمَّا بَعْدُ فَاَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ ط بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ط

﴿1﴾

افضل عبادت

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ أَنْفَقُهُ

د خوږ آقا و مولا، مكي مَدَنِي مصطفى ﷺ فرمان مبارک دے:

”افضل عبادت د دين مسائل زده كول دي-“ (نوادرا الاصول، 169/1، حديث: 111)

د حديث شرح: ټول علمونه خو زده كول ممكن نه دي، د دې وجې نه د اهم علمونو زده كولو طرفته توجه كول او پۀ هغې كښې چې كوم افضل وي هغه حاصلول پكار دي- او هغه ”د فقهي علم“ دے، ځكه چې د دې د حاصلولو سره خلق هدايت مومي او د دې د معلوماتو نه لرلو پۀ وجه گمراه كيږي ولې چې هُم علم انسان عبادت او د هغې فضيلت ته راغب كوي، او عبادت كوونكي ته كه چرې مسائل معلوم نه وي د كومو د وجې نه چې عبادت صحيح كيږي يا غلط كيږي، نو كېدے شي چې هغه د سره نه هډو عبادت پاتې نه شي- (ځكه د عبادت پۀ باره كښې دې ضروري مسائل زده كړے شي-)

(فيض القدير، 648/3، تحت الحديث: 4068 بتغير قليل)

﴿2﴾

پہ حرامو لوئبدونکے

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ جَسَدٌ غَدِيَ بِحَرَامٍ

د اخري نبي ﷺ فرمان مبارک دے: ”د کوم وجود چي پۀ حرامو باندې پالنه شوي وي هغه به جَنَّت ته نه داخلېري.“

(مسند بزار، 105/1، حديث: 43، مسند ابی یعلیٰ، 57/1، حديث: 79)

امام ذهبي رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ د دې حديث لاندې فرمائي: ډاکو، غل، توقمار، خيانت کوونکے، پۀ ناپ تول کښې کمے کوونکے، د عيب دار خيز بغېر د عيب ظاهرولو نه خرڅوونکے، جواړي کوونکے دا تول د دې حديث پاک پۀ وعيد کښې شامل دي- (الکبائر للذهبي، ص 136)

د جومات سره محبت

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَلِفَ الْمَسْجِدَ أَلِفَهُ اللَّهُ

د اخري نبي ﷺ فرمان مبارک دے: ”خوک چې د جومات

سره محبت کوي الله پاک هغه خپل محبوب جوړوي۔“

(معجم اوسط، 400/4، حدیث: 6383)

د الله پاک د راضي کولو د پاره چې کوم گس هم (په جومات کښې) د
اعتکاف، د نمونځ، د الله پاک د ذکر يا د دين د خبرو زده کولو په نيت د
کېناستو عادت لري نو الله پاک هغه ته د خپل رحمت سورے او په خپل
خاص حفاظت کښې پناه عطا کوي۔ (فيض القدير، 112/6، تحت الحديث: 8524)

په هغه رحم نه کيږي

د اخري نبي ﷺ فرمان مبارک دے: ”مَنْ لَا يَرْحَمُ لَا يُرَحَمُ يَعْنِي:

خوک چې رحم نه کوي په هغه باندې رحم نه کيږي.“

(بخاری، 103/4، حدیث: 6013، 100/4، حدیث: 5997)

د حدیث شرح: د چا په زړه کښې چې رحم نه وي په هغه باندې الله پاک

هم رحم نه کوي- (مراة المناجیح، 355/6)

د مريض دُعا نه رد كيږي

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَا تُرَدُّ دَعْوَةُ الْمَرِيضِ حَتَّى يَبْرَأَ»

د اخري نبي ﷺ فرمان مبارک دے: ”مريض چې د خو پورې
روغ شوے نه وي د هغه دُعا نه رد كيږي- (يعني چې پوره روغ شي يا وفات
شي) (مرقاۃ المفاتيح، 31/5، تحت الحديث: 2660)

(موسوعه ابن ابی دنیا، 4/243، کتاب المرض والكفارات، حديث: 70)

﴿6﴾

د شيطان نه د حفاظت دُعا

إِذَا أَخَذَ أَحَدُكُمْ مَضْجَعَهُ مِنَ اللَّيْلِ فَلْيَقُلْ:

بِسْمِ اللَّهِ أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ.

د اخري نبي ﷺ فرمان مبارک دے: ”خوک چې د شپې

خپلې بسترې ته ځي نو دا دې وائي: بِسْمِ اللَّهِ أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ^ط

(معجم کبير، 176/2، حديث: 1722)

ٲول كال سلامتيا

قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: إِذَا سَلِمَ رَمَضَانُ سَلِمَتِ السَّنَةُ

د اخري نبي صلى الله عليه وآله وسلم فرمان مبارك دے: ”د چا رمضان چي ٲه

سلامتيا سره تهر ٲري نو د هغه ٲول كال به ٲه سلامتيا سره تهر ٲري.“

(شعب الايمان، 340/3، حديث: 3708)

د حديث شرح: يعني د چا د روژي مياشت چي د گناهونو نه ٲه بچ كېدو

تېره شوه، د هغه ٲول كال به (د گناهونو) د گرفت نه محفوظه وي- ځكه چي

الله ٲاك د هر قوم د ٲاره يوه داسي ورځ جوړه كړي ده ٲه كومه كښي چي

هغوئي د الله ٲاك د عبادت د ٲاره فارغ وي بس د جُمعي ورځ زموږ د عبادت

ورځ ده لكه څنگه چي د رَمَضَانُ الْمُبَارَك مياشت ٲه نورو مياشتو كښي د

عبادت مياشت ده او ٲه جُمعة المباركه كښي د دُعا د قبلېدو وخت دے لكه

څنگه چي ٲه رَمَضَانُ الْمُبَارَك كښي د ليلة القدر شپه د دُعا د قبلېدو وخت

دے لڙا چي څوك د جُمعي ٲه ورځ د گناهونو نه بچ شو نو هغه به ٲه ٲولو

ورځو كښي د گناهونو نه محفوظ وي او څوك چي ٲه رَمَضَانُ الْمُبَارَك كښي

د گناهونو نه بچ شو نو هغه به ٲول كال د گناهونو نه محفوظه وي-

(التيسير بشرح الجامع الصغير، 106/1)

پہ مسجدِ قبا کنبی نمونخ

الصَّلَاةُ فِي مَسْجِدِ قُبَاءَ كَعَمْرَةٍ

د اخري نبي ﷺ فرمان مبارک دے: ”پہ مسجدِ قُبا کنبی
نمونخ کول ”دیوے عمری“ د (ثواب) برابر دے۔“

(ترمذی، 348/1، حدیث: 324)

د پرېشانو لري کولو نسخہ

مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَسْمَعَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ دَعْوَتَهُ وَيُقَرِّبَ كَرْبَتَهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ فَلْيُنْظِرْ
مُعْسِراً وَلْيَدْعُ لَهُ. وَمَنْ سَرَّ أَنْ يُظَلِّلَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مِنْ قُورِ جَهَنَّمَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَيَجْعَلَهُ
فِي ظِلِّهِ فَلَا يَكُونَنَّ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ غَلِيظاً وَلْيَكُنْ بِهِمْ رَحِيماً

د اخري نبي ﷺ فرمان مبارک دے: ”خوک چې غواړې چې
الله پاک د هغه دُعا قبوله کړي او د دُنیا او د اخرت پرېشانی یې ختمې
کړي نو هغه دې د تنگدسته خیال وساتي یا دې د هغه مدد کوي او خوک
چې غواړي چې الله پاک د قیامت په ورځ هغه د دوزخ د وور نه بچ کړي
او د خپل رحمت په سوري کښې ځائے ورکړي نو هغه دې په مسلمانانو
باندې سختي نه کوي بلکې د نرمۍ سلوک دې کوي-

(شعب الايمان، 537/7، حديث: 11260 حلیۃ الاولیاء، 148/5، حديث: 6646)

د حديث شرح: کوم انسان چې دا غواړي چې د هغه دُعا دې قبوله کړې
شي او د هغه پرېشانی دې ختمې کړې شي، نو هغه له پکار دي چې هغه
تنگدسته قرضداري له مهلت ورکړي، یا د هغه قرض ادا کړي یا قرض
معاف کړي او یا د هغه سفارش اوکړي، یا د قرض په غوښتو کښې د تاخير

کولو سره پۀ هغه اسانتيا وکړي او پۀ دې روايت کښې د تنگدسته
 قرضداري د پاره د اسانۍ پيدا کولو عظيم الشان فضيلت، د دې د رغبت
 ورکولو او پۀ دې باندې د راپارولو چي کوم بيان دے هغه د چا نه پت نۀ
 دے۔“ (فيض القدير، 6/66، تحت الحديث: 8390)

﴿10﴾

رڻتيا وئيل نجات ورکوي

د اخري نبي ﷺ فرمان مبارک دے: **إِنَّ الصَّادِقَ يُنَجَّى**.

ترجمہ: بے شک رڻتيا وئيل نجات ورکوي۔ (جامع الصغير، ص 257، حديث: 4212)

د حديث شرح: يعني پء رڻتياؤ کڻي خلاصے دے اگر که انسان دا گمان کوي چي پء دې کڻي هلاکت (يعني نقصان) دے لھذا چي کله تاسو د يو خيز پء باره کڻي پء شک او شبه کڻي پريوخی نو هغه پرېږدي، حڪه چي کامل مؤمن پء هغه رڻتياؤ باندې مطمئن کيږي پء کومو کڻي چي د هلاکتونو نه نجات وي او د دروغو نه کرکه شروع کوي.

(فيض القدير، 3/706705، تحت الحديث: 4212)

د روزگار د تکليفونو يو سبب

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «إِنَّ مِنَ الدُّنُوبِ ذُنُوبًا لَا تُكَفِّرُهَا الصَّلَاةُ وَلَا الصِّيَامُ وَلَا الْحَجُّ وَلَا الْعُمْرَةُ» قَالُوا: فَمَا يُكَفِّرُهَا يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «الْهُمُومُ فِي طَلَبِ الْبَعِيشَةِ»

د اخري نبي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فرمان مبارک دے: ”په گناهونو کښې ځينې گناهونه داسې وي کوم چې نه نمونځ ختموله شي نه روژه نه حج او نه عمره، صحابه کرامو رضي الله عنهم عرض وکړو: يا رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ نو څه شے يې ختموله شي؟ هغوي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وفرمائيل: د رزق په حاصلولو کښې رسېدونکې غم يې ختموله شي.“ (معجم اوسط، 42/1، حديث: 102)

د حديث شرح: يعنې ځينې گناهونه داسې دي کوم چې نه خوف فرض او نفلي نمونځونه ختموله شي او نه فرض او نفلي روژې او نه يې حج او عمره ختموله شي او د زکوٰۃ ذکر دې د پاره اونکړې شو چې څه عرض وکړې شو بيا دغه گناهونه څه څيز ختموله شي؟ نو نبي کریم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وفرمائيل: هغه د حلال رزق په لټون کښې رسېدونکې غم ختموي.

﴿12﴾

د ایمان حقیقت موندونکے څوک؟

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لِكُلِّ شَيْءٍ حَقِيقَةٌ، وَمَا بَدَعَ عَبْدٌ حَقِيقَةً إِلَّا إِيَّانَ حَتَّى يَغْلَمَ أَنَّ مَا أَصَابَهُ لَمْ يَكُنْ لِيُخْطِئَهُ، وَمَا أَخْطَأَهُ لَمْ يَكُنْ لِيُصِيبَهُ

د اخري نبي ﷺ فرمان مبارک دے: انسان د هغه وخته پورې د ایمان حقیقت نشي موندلې تر څو پورې چې هغه په دې پوهه نشي چې څه په هغه تېر شوي هغه هم د تېرېدو د پاره وو۔

(مسند امام احمد، 482/45، حدیث: 27490)

د حدیث شرح: د هر څیز یو حقیقت یعنې اصل دے، او انسان د ایمان حقیقت ته د هغه وخته پورې نشي رسېدې تر څو پورې چې د دې خبرې یقیني علم حاصل نه کړي چې په تقدیر کېنې چې څه هغه ته مېلاؤ شول هغه د دې نه نه شو محرومه کېدې۔ ځکه چې په ازل کېنې چې څه د دې په تقدیر کېنې ولیکلې شول، هغه به دې ته ضرور مېلاؤېږي، او په دې کېنې هیڅ هم د دې نه علاوه بل چا ته نشي مېلاؤېدې او په تقدیر کېنې چې څه هغه ته مېلاؤ نه شول، هغه دې هیڅ کله هم نشي میلاویدې که دې د هغې د موندلو د پاره هر څومره کوشش هم وکړي، ځکه چې دا ظاهر شول چې هغه د دې په قسمت کېنې نه وو، او دې ته هم هغه مېلاؤېږي کوم چې د دې په قسمت کېنې لیکلې شوي دي۔ (فیض القدیر، 647646/2، تحت الحدیث: 2417)

﴿13﴾

د خوښي خيز په بل باندې د خوړلو ثواب

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

مَنْ أَطْعَمَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ شَهْوَتَهُ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَى النَّارِ

د اخري نبي ﷺ فرمان مبارک دے: ”خوک چې په خپل مسلمان ورور باندې د هغه د خواهش [خوښي] خيز وځوري الله به هغه په دوزخ باندې حرام کړي.“ (شعب الايمان للبيهقي، 222/3، حديث: 3382)

د حديث شرح: د دې نه مُراد همېشه پاتې کېدونکې هغه وور دے کوم چې د کافرانو د پاره تيار کړې شوې دے، ځکه چې داسې حديثونه موجود دي کوم چې په دې خبره باندې دليل دي چې د گنهکارانو يوې ډلې له به (هم) عذاب ورکولې شي.“ (فيض القدير، 92/6، تحت الحديث: 8465)

﴿ 14 ﴾

پہ علم باندي د عمل نہ کونکو د پاره هلاکت

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَيْلٌ لِمَنْ لَا يَعْلَمُ، وَيْلٌ لِمَنْ عَلِمَ ثُمَّ لَا يَعْمَلُ

د اخري نبي ﷺ فرمان مبارک دے: ”د هغه گس د پاره هلاکت دے کوم چې علم حاصل نه کړي او د هغه د پاره هم هلاکت دے کوم چې علم حاصل کړي او په هغې باندې عمل اونکړي“

(حلیۃ الاولیاء، 119/4، حدیث: 4967، کنز العمال، 86/5، حدیث: 29036)

د حدیث شرح: نبي کریم ﷺ دا خبره (یعنې----) درې کرته ارشاد کړله- څوک چې دې د پاره په علم کښې مشغول وي چې د هغې په ذریعہ د عالمانو په محفل کښې ځائے جوړ کړي، او د خپلې زمانې او په خپلو هم سنگو باندې برے حاصل کړي، یا په شاهي دربارونو کښې خپله مرتبه اوچته کړي او د علم په ذریعہ (د حکمرانانو) چندو، وظیفو او د اوقافو عهدو وغیرہ ته ورسېږي، نو د دې نه جهالت بهتر دے ځکه چې شيطان هغه به لارې کړے دے او هغه د هغه د (جنتي) مقام او د واپس ورگرځېدو د ځائے (یعنې د قیامت د ورځې د حساب) نه یې غافله کړے دے-

(فیض القدیر، 480479/6، تحت الحدیث: 9656)

﴿15﴾

د بچي د بنه تربيت کولو ثواب

قَالَتْ عَائِشَةُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «مَنْ رَبَّى صَغِيرًا

حَتَّى يَقُولَ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ لَمْ يُحَاسِبْهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ»

أُمُّ الْمُؤْمِنِينَ بِي بِي عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا روايت کوي چې د رسولِ کريم ﷺ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ! فرمانِ عاليشان دے: ”چا چې د خپل يو بچي پالنه اوکړه د دې پورې چې هغه لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وواي نورب کريم به د هغه د تربيت کونکي سره حساب نه کوي.“ (مُعْجَمُ أَوْسَط، 370/3، حديث: 4865)

د حديث شرح: صغير (يعني ماشوم) لفظ د خپل اولاد، د نورو د اولاد، د يتيم او د غېر يتيم ټولو د پاره دے او دا په دې وجه چې هر ماشوم د اسلام په فطرت باندې پېدا کيږي لکه څنگه چې په حديث پاک کښې راغلي دي لهذا چې چا د ماشوم تربيت په اصلي فطرت (يعني د اسلام) مطابق اوکړو د دې پورې چې هغه هوښيار شو او د ايمان گواهي يې ورکړه، نو هغه به مطلقاً بغير د حساب نه جنت ته داخلولې شي او دا احتمال (يعني شک) هم دے چې ”بغير د حساب“ نه په حساب کښې اساني مُراد وي-

(فيض القدير، 175174/6، تحت الحديث: 8696)

﴿16﴾

د ظالم د مدد کولو نقصان

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «مَنْ أَعَانَ ظَالِمًا عَلَى ظُلْمِهِ جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ،
وَعَلَى وَجْهِهِ مَكْتُوبٌ آيِسٌ مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ»

د اخري نبي ﷺ فرمان مبارک دے: څوک چې د يو ظالم د هغه په ظلم باندې مدد اوکړي، هغه به د قيامت په ورځ په داسې حال کښې راځي چې د هغه په تندي باندې به ليکله شوي وي: آيسٌ مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ يعنې ”دے د الله پاک د رحمت نه نااميده دے۔“ (مسند الفردوس، 297/2، حديث: 6232)

د حديث شرح: يعنې الله پاک به هغه د قيامت په ورځ د ټول مخلوق په مخکښې د هغه د دواړو سترگو ترمينځه په ليکله شوې خطرناکه نخبه باندې ذليله او رسوا کوي، (د ظالم د ظلم په وعيدونو کښې) د دې روايت نه ډېر سخت وعيد نه دے ليدلے شوے۔

(شرح الطيبي على المشكاة، 80/7، تحت الحديث: 3484)

﴿ 17 ﴾

بنه دوست خوڪ؟

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِخَيْرِ جُلَسَائِكُمْ مَنْ ذَكَرَكُمْ اللَّهُ رُؤْيَتْهُ، وَزَادَكُمْ فِي عِلْمِكُمْ مَنْطِقَهُ، وَذَكَرَكُمْ فِي الْآخِرَةِ عَمَلَهُ»

د اخري نبي ﷺ فرمان مبارڪ دے: بنه ملڪرے هغه دے
چې د هغه پۀ ليدو تا ته خدائے راياد شي او د هغه پۀ خبرو ستا پۀ عمل کښې
زياتواله وشي او د هغه عمل تا ته اخرت راياد کړي۔“

(موسوعة ابن ابي دنيا، كتاب الاولياء، 393/2، حديث: 25)

د حديث شرح: بے شکه چې کله انسان پۀ الله والو کښې خوڪ ويني نو
هغه ته اخرت وريادېږي او هغه د مرگ نه پس (د ژوند) د پاره عمل کوي
ځکه با عمله عالمانو او رښتينو اوليائے کرامو رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ ته کتل يو بهترين
علاج دے۔ کله چې انسان پۀ دوئي کښې د چا عمل ته گوري نو د خپل
بصيرت پۀ ذريعه د هغه د اخرت بهترين کوشش او د هغه د الله پاک د
نعمتونو پۀ حقدار جوړېدو پوهېږي نو د هغه پۀ زړۀ کښې د هغه (نېک انسان)
محبت پيدا کېږي بيا هغه د هغه (نېک انسان) د نېک کارونو پۀ شان نېکۍ
شروع کوي نو هغه هم پۀ فلاح موندونکو (يعنې پۀ کامياب شوو) کښې

شاملېږي- دې وجې نه د نېکانو خلقو د صحبت حاصلولو ترغيب ورکړې
 شوي دے ځکه دا هغه نېکانې هستيانې دي چې د دوئي سره کېناستونکي
 هم بد بخته نه پاتې کېږي- (فيض القدير، 647/3، تحت الحديث: 4063)

﴿ 18 ﴾

په ډډه وهلو سره خوراک کول

د اخري نبي ﷺ فرمان مبارک دے: **لَا اَكْلُ مُتَّكِنًا** يعنې زه په

ډډه وهلو سره خوراک نه کووم- (صحيح بخاری، 528/3، حديث: 5398)

د حديث شرح: دا احتمال هم شته چې په دې حديث پاک کښې
 ”الاعتكاء (د ډډې وهلو)“ نه مُراد دا وي چې: انسان خپله ملا د خه خيز
 سره ولگوي يا خپل يولاس په زمکه باندې کېږدي او په هغې ځان راتينگ
 کړي يا په زمکه باندې په ډډه وهلو بالکل نېغ کښېني- د خوراک په وخت دا
 ټولې طريقې منع دي، ځکه چې په دې کښې تکبر موندلې کيږي-

(مرقاة المفاتيح شرح المصابيح، 502/4، تحت الحديث: 3197)

﴿19﴾

د نورو د پاره حلال نه دي

لَا يَحِلُّ مَالُ امْرِئٍ مِّسْلِيًّا إِلَّا بِطَبِيبٍ نَفْسٍ مِنْهُ

د اخري نبي ﷺ فرمان مبارک دے: ”يعني د يو مسلمان

مال د هغه د زړه د رضا نه بغير د بل کس د پاره حلال نه دے۔“

(مسند ابی یعلیٰ، 91/2، حدیث: 1567)

د حدیث شرح: دا فرمان عالي شان د دې خبرې دلیل دے چې د نبي

کریم ﷺ حکم صرف د رحمدلی او د مدد په توګه دے، نه د

مباح (يعني جائز) کولو د پاره چې ګڼې څوک دې د خپل دوست مال وځوري

او د هغه په ملکیت کښې مداخلت کوي۔

(اعلام الحديث شرح صحيح البخاري، 1229/2، تحت الحديث: 2463، جامعه امر القرى مكة المكرمة)

1429هـ)

﴿20﴾

ناييناؤ د پاره زبرے

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَا ابْتُلِيَ عَبْدٌ بَعْدَ ذَهَابِ دِينِهِ بِأَشَدِّ مِنْ
بَصَرِهِ، وَمَنْ ابْتُلِيَ بِبَصَرِهِ فَصَبْرَ حَتَّى يَلْقَى اللَّهَ لَقِيَ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى،
وَلَا حِسَابَ عَلَيْهِ.

د اخري نبي ﷺ فرمان مبارک دے: ”د دين د تللو نه پس د
تولو نه لوي ازمېښت په کوم کښې چې انسان اخته کړے شي هغه بينايي
(يعنې د نظر تلل) دي بس چا چې صبر اوکړو د دې پورې چې په دغه حالت
کښې يې د الله پاک سره د ملاقات سعادت حاصل کړو نو په هغه باندې
به هيڅ حساب نه وي- (مسند بزار، 10/244، حديث: 4342)

إِنَّ فَقْدَ أَحَدَى الْعَيْنَيْنِ فِيهِ الْجَنَّةُ

حضرت علامه علي قاري رحمه الله عليه فرمائي: په ځينو روايتونو کښې د
يوې سترگې د بينايۍ په ختمېدو هم دا فضيلت راغله دے-)

(مرقاة المفاتيح، 28/4، تحت الحديث: 1549)

دا هم وئيلے شوي دي چې د انسان په وجود کښې دا (يعنې د يوې سترگې يا
د دواړو سترگو نه محرومه کېدل) د تولو نه لوي مصيبت دے وئيلے کيږي چې
نايينا گس د وفات شوي انسان په شان په زمکه باندې گرځي-

﴿21﴾

روزانه د 5 حجونو ثواب وگتئ

مَنْ خَرَجَ عَلَى طَهْرٍ لَا يُرِيدُ إِلَّا مَسْجِدِي هَذَا يُرِيدُ مَسْجِدَ الْبَدِينَةِ

لِيُصَلِّيَ فِيهِ كَانَ بِمَنْزِلَةِ حَجَّةٍ

د اخري نبي ﷺ فرمان مبارک دے: ” کوم گس چې اودس اوکړي او زما جومات ته د نمونځ کولو په اراده راووخې دا د هغه د پاره د يو حج برابر دے۔“

(تاريخ بخارى، 379/8، دائرة المعارف العثمانية حيدرآباد هند) (شعب الايمان، 499/3، حديث: 4191)

﴿22﴾

انبا بعثت معلبا

د اخري نبي ﷺ فرمان مبارک دے: **انبا بعثت معلبا** يعني زه
مُعَلِّم (يعني تعليم ورکونکے) رالبرلے شوے يم۔ (ابن ماجه، 150/1، حديث: 229)

د حديث شرح: رسول الله ﷺ صرف د الله پاک په نبودنې سره

مُعَلِّم دے نبي کریم ﷺ د مخلوق نه زده کړه نه ده کړې، په دې

وجه هغوي هم دا کافي وگڼله۔ (شرح سنن ابن ماجه للسيوطي، 21/1،)

﴿23﴾

د فرضو نه پس افضل عمل

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ أَحَبَّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ

بَعْدَ الْفَرَاغِ إِذْ خَالَ الشُّرُورَ عَلَى الْمُسْلِمِ

د اخري نبي ﷺ فرمان مبارک دے: ”د الله پاک په نزد د فرضو د ادا کولو نه پس د ټولو نه افضل عمل د مسلمان زړه ته خوشحالي ور داخلول دي.“ (معجم کبير، 59/11، حديث: 11079)

د حديث شرح: دغه شان تاسو هر هغه کار کوئ (د کوم چې شريعت اجازت ورکړي د پاره د دې چې د مسلمان زړه خوشحاله شي، لکه د نعمت په حاصلېدو يا د خه مصيبت په لرې کېدو يا د چا په غم لرې کېدو، يا د چا بے آسري په مدد کولو يا داسې قسمه په خه بله خوشحالي رسولو زيرے ورکړي)

(فيض القدير شرح الجامع الصغير، 216/1، تحت الحديث: 200)

﴿24﴾

په لاس مېلاوهلو کښې د وړومي والي کولو ثواب

قَالَ: رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «فَإِذَا تَصَافَحَا نَزَلَتْ عَلَيْهِمَا مِائَةُ رَحْمَةٍ،

لِلْبَادِي مِنْهُمَا تِسْعُونَ وَلِلْبَصَافِحِ عَشْرَةٌ»

د اخري نبي ﷺ فرمان مبارک دے: ”دوه مسلمانان چې کله لاس مېلاوهي نو د الله پاک پرې 100 رحمتونه نازلېږي، 90 رحمتونه په لاس مېلاوهلو کښې په شروع کوونکي او 10 په دوهم باندې.“

(مسند بزار، 437/1، حديث: 308)

د حديث شرح: ولې چې په مؤمن باندې د ايمان علامت او عزت او د اسلام رڼا او ښکلا وي- بس چې په دې دواړو کښې څوک څومره په ښو اخلاقو کښې بهتروي، هغه به د ايمان په وقار هغه همره ډير پوهېږي- په دې دواړو کښې چې کوم د الله پاک نه څومره ډېر غافله وي، هغه به د الله پاک د هغه احسانونو نه هم هغه همره غافله وي کوم چې په دې دواړو باندې شوي دي- او د دې وجې نه هم چې مؤمن د خپل رب د طرف نه د شوق په وجه د هغه سره د ملاقات د پاره تگې وي، نو کله چې هغه څوک مؤمن وي، نو د هغه روح (د خپل رب د ملاقات د پاره) تر او تازه شي او د هغه زړه د خپل

مولي پء اثارو (يعني د ايماني علامتونو) پء راحت سره مُسڪے کيڙي کوم چي
 هغه پء (دوهم مؤمن کڻي) موندلي دي- بس هغه د خپلي خوشحالي اظهار
 کوي نو هغه د الله پاک د طرف نه چي د هغه د پاره کومه حصه (يعني انعام)
 دے د هغي پء وجه هغه د الله پاک پء دربار کڻي ډهر محبوب کيڙي-

(فيض القدير شرح الجامع الصغير، 1/387386، تحت الحديث: 486 ملتقطاً)

﴿25﴾

عيب لگول

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ رَمَى مُسْلِمًا بِشَيْءٍ

يُرِيدُ شَيْنَهُ بِهِ حَبَسَهُ اللَّهُ عَلَى جِسْرِ جَهَنَّمَ حَتَّى يَخْرُجَ مِنْهَا قَالَ.

د اخري نبي ﷺ فرمان مبارک دے: ”کوم گس چې مسلمان ته څه خبره اوکړي چې د هغې مقصد عيب لگول وي، الله پاک به هغه په پل صراط باندې ودروي تر څو پورې چې د هغه څيز نه وه نه ووځي کومه چې هغه کړې ده.“ (ابو داؤد، 355/4، حديث: 4883)

د حديث شرح: چا چې د يو مسلمان د حالاتو جاسوسي اوکړه د پاره د دې چې د هغه عيب ظاهر کړي او هغه وشرموي، نو الله پاک به هغه په پل صراط باندې ودروي تر څو پورې چې هغه خپل مخالف (يعنې د چا جاسوسي چې يې کړې وه هغه) راضي نه کړي يا په عذاب موندلو د گناه نه پاک نه شي. (المفاتيح في شرح المصابيح، 242/5، تحت الحديث: 3926)

﴿26﴾

د نېکانو بندگانو د ذکر کولو فضيلت

د اخري نبي ﷺ فرمان مبارک دے: **ذِكْرُ الصَّالِحِينَ كَفَّارَةٌ**- د نېکانو بندگانو ذکر (د گناهونو) كفاره (يعني وړانونکي) ده- (الغرائب الملتطقة من مسند الفردوس زهر الفردوس، 537/4، حديث: 1585، جامع صغير، ص 264، حديث: 4331)

د حديث شرح: هغه نېکان خلق کوم چې د الله پاک او د مخلوق حقونه ادا کوونکي وي د هغوئي ذکر کول د صغيره (يعني د وړو) گناهونو وړانونکي دي-

(فيض القدير، 755/3، تحت الحديث: 4331، السراج المنير شرح الجامع الصغير، 169/3)

﴿27﴾

د خبرو کولو نه مخکېنې سلام

د اخري نبي ﷺ فرمان مبارک دے: **اَلسَّلَامُ قَبْلَ الْكَلَامِ** يعنې

”سلام د خبرو کولو نه مخکېنې دے۔“ (ترمذی، 14/5، حديث: 2895)

د حديث شرح: د هرې خبرې کولو نه مخکېنې سلام کول سُنَّت دے او

په دې باندې حديثونه مبارک او د دين د ټولو بزرگانو رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِمْ مسلسل

عمل مشهور دے۔

﴿28﴾

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ فَطَرَ صَائِبًا عَلَى شَرْبَةِ مِنْ مَاءٍ سَقَاهُ اللَّهُ
مِنْ حَوْضِ شَرْبَةٍ لَا يَطْبَأُ حَتَّى يَدْخُلَ الْجَنَّةَ

د اخري نبي ﷺ فرمان مبارک دے: خوک چې په روژه دار
اوبه وڅښي الله پاک به په هغه باندي زما د حوض نه اوبه وڅښي چې
جنت ته د داخلېدو پورې به نه ترې کيږي.

(موسوعه ابن ابی دنیا، فضائل شهر رمضان، 371/1، حدیث: 41- صحیح ابن خزیبه، 191/3،
حدیث: 1787)

﴿29﴾

د رشوت لېن دېن دوزخ ته بوتلونکے کار دے

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّادٍ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الرَّاشِيُّ وَالْمُرْتَشِيُّ فِي النَّارِ -

د اخري نبي ﷺ فرمان مبارک دے: الرَّاشِيُّ وَالْمُرْتَشِيُّ فِي النَّارِ
”يعني رشوت اخستونکے او ورکونکے دوزخيان دي-“

(مسند بزار، 247/3، حديث: 1037)

د حديث شرح: امام خطابي رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ فرمائي: (رشوت ورکونکے او اخستونکے) دواړو ته به سزا هغه وخت مېلاؤپرې کله چې دواړه پۀ مقصد کښې يو شان شريک وي، امام اهلِ سُنَّتِ اعلیٰ حضرت امام احمد رضا خان رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ ليکي دي: رشوت اخستل مطلقاً گناه کبيره ده، رشوت اخستونکے حرام خوړونکے او د دوزخ د سخت عذاب حقدار دے۔ د خپل ځان نه د ظلم لرې کولو د پاره يې که د مجبوري پۀ توگه ورکړي نو پۀ دې کښې څۀ باک نشته خو د خپل حق اخستو د پاره ورکول حرام دے او اخستونکے او ورکونکے دواړه دوزخيان دي۔ د بل چا د حق خوړلو يا د بل قسمه ظلم کولو د پاره که يې ورکړي نو ډېر سخت حرام او د الله پاک د سختې ناراضتيا او انتقام حقدار دے۔ (فتاویٰ رضويه، جلد 18 ص 470 بتسهيل)

﴿30﴾

د مسلمان د عزت بچ کولو فضيلت

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ رَدَّ عَنْ عِرْضِ أَخِيهِ الْمُسْلِمِ كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ
يُرَدَّ عَنْهُ نَارُ جَهَنَّمَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

د اخري نبي ﷺ فرمان مبارک دے: ”چا چې د خپل
(مسلمان) ورور عزت بچ کړو الله پاک به د قيامت په ورځ هغه د وور نه بچ
کړي.“ (مسند احمد بن حنبل، 428/10، حديث: 27606)

﴿ 31 ﴾

د غریبی روحانی علاج

«عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ كَثَّرَ اللَّهُ وَجْهَهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ قَالَ فِي كُلِّ يَوْمٍ مِائَةً مَرَّةً لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْهِدْيُ الْحَقُّ الْمُبِينُ كَانَ لَهُ أَمَانًا مِنَ الْفَقْرِ وَأُنْسًا فِي وَحْشَةِ الْقُبُورِ وَفُتِحَتْ لَهُ أَبْوَابُ الْجَنَّةِ»

د اخري نبي ﷺ فرمان مبارک دے: ”چا چې روزانه 100 کرته: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْهِدْيُ الْحَقُّ الْمُبِينُ، ولوستل هغه به په دُنیا کښې د مُحْتَاجِي (يعني غریبی او تنگدستی) نه بچ وي، هغه له به په قبر کښې وېره نه وي او د هغه د پاره به د جَنَّت دروازې پرانسته کېږي.“ (شرح الصدور (اردو)، ص 285)

(شرح الصدور بشرح حال الموتى والقبور، ص 158)

﴿32﴾

د 75 زره فرښتو سورے

مَنْ مَشَى فِي حَاجَةٍ أَخِيهِ الْمُسْلِمِ أَظَلَّهُ اللَّهُ تَعَالَى بِخَمْسَةِ وَسَبْعِينَ أَلْفَ مَلِكٍ يَدْعُونَ لَهُ، وَلَمْ يَزَلْ يَخُوضُ فِي الرَّحْمَةِ حَتَّى يَقْرَأَ، فَإِذَا فَرَغَ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ حَجَّةً وَعُمْرَةً.

د اخري نبي ﷺ فرمان مبارک دے: کوم گس چې د مسلمان ورور ضرورت پوره کولو د پاره لاړ شي الله پاک د 75 زره فرښتو په ذريعه په هغه باندې سورے فرمائي کومې چې د هغه د پاره دعاگانې کوي، هغه د فارغېدو پورې په رحمت کښې پټ وي او کله چې فارغ شي نو الله پاک د هغه د پاره د حج او د عمرې ثواب ليکي. (معجم اوسط، 3/222، حديث: 4396)

﴿33﴾

د قربانی ثواب

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ ضَحَّى طَيِّبَةً بِهَا نَفْسُهُ، مُحْتَسِبًا
لِأُضْحِيَّتِهِ؛ كَانَتْ لَهُ حِجَابًا مِنَ النَّارِ»

د اخري نبي ﷺ فرمان مبارک دے: ”چا چي پء خوشحالی
سرہ د ثواب پء طلب کني قرباني اوکرہ هغه به د دوزخ د وور نہ حجاب
(پردہ) شي- (معجم کبير، 84/3، حديث: 2736)

﴿34﴾

د نمونځ گزاره کلمه نصيب کيږي

فَبَنُ كَانَ يُحَافِظُ عَلَى الصَّلَوَاتِ دَنَا مِنْهُ الْبَلَكُ وَدَفَعَ عَنْهُ الشَّيْطَانُ، وَيُلَقِّنُهُ الْبَلَكُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ، وَذَلِكَ الْحَالُ الْعَظِيمُ.

د اخري نبي ﷺ فرمان مبارک دے: ”خوک چي د نمونځ پابند وي د مرگ پټ وخت فرېسته خوا له ورځي او د هغه نه شېطان لرې زغلوې او هغه ته کلمه طيبه وائي.“ (معجم کبير، 220/4، حديث: 4188)

﴿35﴾

د بخبنې ذریعہ

إِنَّ مِنْ مُّوْجِبَاتِ الْبَغْفِرَةِ بَذْلُ السَّلَامِ، وَحُسْنُ الْكَلَامِ

د اخري نبی ﷺ فرمان مبارک دے: سلام عام کول او بڼې

خبرې کول د بخبنې سبب دي- (معجم کبير، 180/22، حديث: 469)

﴿36﴾

د مور او پلار په خدمت کښې جَنَّت دے

فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أَلَاكَ وَالِدَانِ» قُلْتُ: نَعَمْ، قَالَ: «إِلْزَمُهَا فَإِنَّ

الْجَنَّةَ تَحْتَ أَرْجُلَيْهَا»

د اخري نبي ﷺ فرمان مبارک دے: ”د مور پلار (خدمت)

لازم ونيسئ ولې چې جَنَّت د دوئي د ښپو د لاندې دے۔“

(معجم کبير، 289/2، حديث: 2202)

﴿37﴾

د بنۂ نیت ثواب

النَّبِيُّ الْحَسَنَةُ تُدْخِلُ صَاحِبَهَا الْجَنَّةَ.

د اخري نبی ﷺ فرمان مبارک دے: بنۂ نیت بہ بندہ جنت

تہ داخلوي۔ (ثواب بڑھانے کے نسخے، ص 1) (فردوس الاخبار 377/2، حدیث: 7146)

﴿38﴾

د خپلوانو سره رسته پالۍ

لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ قَاطِعٌ رَحِمَ

د اخري نبي ﷺ فرمان مبارک دے: ”خپلولي پرېښودونکے
(يعني د خپلوانو سره رشتې ماتولو) والا به جَنَّت ته نه ځي.“

(مسلم، ص 1062، حديث: 6520)

د حديث شرح: د اهلِ سُنَّت په نزد د دې معنی دا ده چې که الله پاک په
هغه باندې دا وعيد نافذ کړو نو هغه به جَنَّت ته نه داخلېږي ځکه چې د
نافرمانه مسلمانانو په باره کښې د الله پاک د وعيدونو متعلق د اهلِ سُنَّت
إجماع ده چې الله پاک وغواړي نو هغه له به عذاب ورکړي او که وغواړي
نو هغه به معاف کړي د هغه اختيار دے۔ (شرح صحيح البخاری لابن بطال، 203/9)

﴿39﴾

الَّذِينَ شَرُّوا الدِّينَ

(مسند الشهاب، 53/1، حديث: 31)

د اخري نبي ﷺ فرمان مبارک دے: ”قرض د دين عېب دے۔“

د حديث شرح: حُكْمه چي پڻ دې کنبې في الحال ذلت او پڻ مستقبل کنبې د وعده خلافی خطر ده۔“ (مرقاة المفاتيح، 752/2)

﴿40﴾

مَنْ نَظَرَ إِلَى أَخِيهِ نَظْرَةً لَيْسَ فِي قَلْبِهِ أَوْ صَدْرِهِ حَسَنَةٌ لَمْ يَرْجِعْ إِلَيْهِ طَرَفُهُ حَتَّى يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمَا مَا مَضَى مِنْ ذُنُوبِهِمَا (شعب الایمان، 270/5، حدیث: 6624)

د اخري نبي ﷺ فرمان مبارک دے: څوک چې خپل مسلمان ورور ته د محبت نه په ډک نظر وگوري او د هغه په زړه کښې دښمني نه وي نو د نظر واپس کېدو نه مخکښې به د دواړو مخکښي وروستي گناهونه وبخښلې شي۔

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ

د راتلونکې هفتې رساله

قېندان مدينه محلہ سولہ گران، زوہ سبزی منڊلي ڪراچي

0313-1139278 92 21 111 25 26 92

www.maktabatulmadinah.com / www.dawateislami.net

feedback@maktabatulmadinah.com / ilmia@dawateislami.net